

Załącznik do uchwały nr 12/2012/2013z dnia 25 lutego 2013 r.

**SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI
PUBLICZNEGO GIMNAZJUM IM. MARKA KOTAŃSKIEGO
W GÓRALICACH**

*„Młodzież powinna być tak prowadzona, by umiała wyprzeć zło ze
swojego życia! Trzeba ich uczyć dobra...” Marek Kotański*

Podstawa prawna.

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 61, poz. 624 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie MENiS z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1487).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm.).
7. Rozporządzenie MENiS z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458).
8. Statut Publicznego Gimnazjum im. Marka Kotańskiego w Góralicach.

I. Wstęp

1. Pojęcie profilaktyki.

Profilaktyka to chronienie człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniu na pojawiające się zagrożenia. Celem profilaktyki szkolnej jest ochrona ucznia przed zakłóceniami rozwoju, wywołanymi przez podejmowanie ryzykownych zachowań. Zachowanie młodego człowieka zależy od jego indywidualnych cech oraz od czynników występujących w środowisku (J. Szymańska, 2002). Mogą to być czynniki chroniące i czynniki ryzyka.

Czynniki chroniące:

- 1. Silna więź emocjonalna z rodzicami.*
- 2. Zainteresowanie nauką szkolną.*
- 3. Regularne praktyki religijne.*
- 4. Poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych.*
- 5. Przynależność do pozytywnej grupy.*

Czynniki ryzyka:

- 1. Wysoki poziom lęku i niepokoju.*
- 2. Niska samoocena.*
- 3. Niedojrzałość emocjonalna i społeczna.*
- 4. Słaba kontrola wewnętrzna.*
- 5. Nierealistyczne oczekiwania wobec siebie i otoczenia.*
- 6. Brak zainteresowania nauką szkolną.*
- 7. Zaburzenia więzi z rodzicami.*
- 8. Nieprawidłowa struktura rodziny.*

Wzmacnianie czynników chroniących i osłabienie czynników ryzyka to skuteczna profilaktyka kierowana do uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników zatrudnionych w szkole.

II. Charakterystyka Szkolnego Programu Profilaktyki.

Szkolny Program Profilaktyki Publicznego Gimnazjum im. Marka Kotańskiego w Góralicach jest skierowany do uczniów klas I, II i III gimnazjum, rodziców i nauczycieli. Uwzględnia potrzeby rozwojowe gimnazjalistów i odpowiada na specyficzne problemy środowiska gimnazjalnego. Program jest ramowy, czyli wszystkie założenia muszą być realizowane. Program ma charakter otwarty, czyli można go poddawać modyfikacjom i unowocześnieniom.

1. Cele Szkolnego Programu Profilaktyki.

Cele ogólne:

1. Ochrona ucznia przed zagrożeniami rozwoju.
2. Zaspokajanie potrzeb psychicznych.
3. Uczenie umiejętności radzenia sobie z trudnościami w życiu.
4. Zapobieganie patologiom, tj. agresji, przemocy, uzależnieniom.
5. Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

Cele szczegółowe:

1. Rozpoznanie potrzeb uczniów.
2. Edukacja rodziców uczniów w kierunku przekazania wiedzy i umiejętności wpływających na prawidłowy rozwój psychospołeczny dzieci.
3. Współpraca z innymi instytucjami w rozwiązywaniu trudnych spraw dziecka i rodziny.
4. Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów i rodziców.
5. Przeciwdziałanie agresji i przemocy, naukę zachowań prospołecznych oraz wdrażanie do respektowania norm i zasad współżycia w społeczności szkolnej.
6. Wyposażenie uczniów w umiejętności kluczowe: prawidłowej komunikacji, asertywności, rozwiązywania konfliktów.
7. Stworzenie bezpiecznego środowiska szkolnego.
8. Doskonalenie umiejętności i pogłębianie wiedzy nauczycieli w zakresie prowadzenia działań profilaktycznych.
9. Wyposażenie uczniów w wiedzę na temat zagrożeń.
10. Nauka podejmowania decyzji życiowych.
11. Zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży.
12. Realizacja programów prozdrowotnych.
13. Rozbudzanie motywacji uczniów do nauki.
14. Podnoszenie wiedzy na temat konsekwencji patologicznych zachowań mogących pojawić się w szkole.

2. Realizowany poziom profilaktyki.

Szkolny Program Profilaktyki opisuje treści i działania o charakterze profilaktycznym głównie na poziomie profilaktyki pierwszorzędowej. **Profilaktyka pierwszorzędowa** to działania skierowane do szerokiej, nie zdiagnozowanej grupy niskiego ryzyka. Profilaktyka

pierwszorzędowa akcentuje przede wszystkim budowanie i rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnościami w życiu oraz samodzielne podejmowanie decyzji i działań, i rozumienie ich skutków. Realizatorami działań w profilaktyce pierwszorzędowej są nauczyciele wspierani przez specjalistów, a terenem działań jest głównie szkoła.

Podejmując działania profilaktyczne skierowane do młodzieży, należy zdawać sobie sprawę, że ryzykowne zachowania podejmowane przez młodych pełnią określone funkcje: zaspokajają podstawowe potrzeby psychiczne, realizują cele rozwojowe i/lub pomagają radzić sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi.

III. Strategie profilaktyczne realizowane w szkole.

Na poziomie profilaktyki pierwszorzędowej stosuje się następujące strategie:

- Informacyjne – dostarczanie adekwatnych, wiarygodnych i aktualnych informacji o istniejących zagrożeniach i możliwości zabezpieczenia się przed nimi. Informacje muszą być rzetelne, rzeczowe, ale nie instruktażowe.
- Edukacyjne – pomaganie jednostkom w rozwijaniu podstawowych umiejętności życiowych: podejmowanie właściwych decyzji, budowanie adekwatnej samooceny, radzenie sobie ze stresem, umiejętność radzenia sobie z presją mediów i rówieśników, dobre komunikowanie się, asertywność, umiejętność rozwiązywania konfliktów, poszukiwanie wsparcia i pomocy oraz umiejętność korzystania z nich.
- Alternatywne – pomaganie przy zaspokajaniu ważnych potrzeb oraz osiągnięciu satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, charytatywną, społeczną, sportową).
- Interwencyjne – pomaganie uczniom w przypadku ujawnienia się zagrożenia.

IV. Diagnoza problemów.

Nauczyciele, wychowawcy, pedagog szkolny dokonują diagnozy problemów uczniów na podstawie:

- Obserwacji zachowań uczniów.
- Wywiadów z nauczycielami, pracownikami szkoły, rodzicami, samymi uczniami.
- Analizy dokumentacji szkolnej.
- Informacji od instytucji wspomagających szkołę.
- Innych technik badań pedagogicznych.

Obszary problemów występujących w szkole:

- Palenie papierosów.

- Incydentalne kontakty z alkoholem.
- Agresja słowna.
- Wyśmiewanie się z innych.
- Przemoc fizyczna.
- Eksperymenty ze środkami zmieniającymi świadomość.
- Kradzieże.
- Cyberprzemoc.
- Brak umiejętności komunikowania się z rodzicami.

V. Sposoby realizacji.

- Zajęcia w ramach godzin wychowawczych.
- Zajęcia profilaktyczno-wychowawcze w klasach.
- Edukacja rodziców w ramach pedagogizacji i indywidualnych spotkań.
- Treningi.
- Szkolenia dla liderów klasowych.
- Zajęcia pozalekcyjne.
- Spotkania indywidualne.
- Gazetki ściennie na korytarzu szkolnym.
- Inscenizacje.
- Konkursy.

Realizacja działań Szkolnego Programu Profilaktyki jest monitorowana i okresowo ewaluowana. Wyniki z przeprowadzanych badań przedstawiane są dwa razy do roku na posiedzeniu Rady Pedagogicznej a zalecenia są podstawą do modyfikacji Programu oraz należy je brać pod uwagę konstruując działania profilaktyczne na kolejny rok szkolny, a następnie plan pracy wychowawcy klasowego.